Digitized by Google

Joseph Morató

La Fortuna boja

Comedia en quatre actes

Digitized by Google

Digitized by Google

Joseph Morató

La Fortuna boja

Comedia en quatre actes

Digitized by Google

Digitized by Google

Joseph Morató

La Fortuna boja

Comedia en quatre actes

Digitized by Google

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

Els comisionats y representants de la *Sociedad de Autores Españoles* son els encarregats de cobrar els drets de propietat:

Està fet el dipòsit que marca la lley.

BARTOMEU BAXARIAS - EDITOR
Passatge de Mercader, 10, interior.
BARCELONA.—1908.

Digitized by Google

PERSONATGES

EMILIA.	19 anys.
SRA. CAROLINA.	50 »
MAGINA (criada joveneta)	
SR. JOAN	52 »
MIQUEL.	24 »
RAFEL.	26 »
IGNACI.	18 »
MIQUELET	22 »
SR. COSTA	50 »
Un home, que se sent parlar, però no surt.	

NOTA.—Llevat dels personatges que no surten fins al tercer acte, la edat assignada a cada un se suposa al comensar l'obra.

Lloch de l'acció: Barcelona. Epoca, la present.

Digitized by Google

Aquesta obra va ser estrenada el Teatre Català (Romea), de Barcelona, la nit del 14 de Febrer de 1908, sent interpretada segons la distribució següent:

Emilia, donya Carme Jarque; *Sra. Carolina*, donya Adela Clemente; *Magina*, donya Antonia Vallvé; *Sr. Joan*, don Jaume Borràs; *Miquel*, don Joaquim Vinyas; *Rafel*, don Joan Domenech; *Ignaci*, don Joan Vehil; *Miquelet*, don Jaume Capdevila (fill); *Sr. Costa*, don Vicens Daroqui.

Direcció: Don Jaume Borràs.

Digitized by Google

PRIMER ACTE

Digitized by Google

Digitized by Google

Menjador de familia modesta. Mobles de basar y baratets, de color de noguera. Sobre la taula, que es mes aviat petita, hi ve una lira ab pàmpol romput. Al bufet hi ha molt poca vaixella. Allà hont convingui, un rellotge de paret, però aturat. Per les parets, que son empaperades ab paper revellit, hi ha cartrons de calendari, cartellets y vanos rodons dels que donen en certes botigues quan s'hi va a comprar.—Obertures: una a cada costat y una al fons, que dona a la galería.—La pessa es irregular, com de xanfrà de la ciutat nova.—A cada porta hi ha un portier o una cosa que ho sembla, però cap dels dos es igual.—També hi ha per la escena un parell de balancins vells de lona, ab cobre-respatller de croixè.—El llum escampa una claror discreta.

ESCENA PRIMERA

EMILIA *y* SENYORA CAROLINA.

L'Emilia, asseguda prop de la taula, treballa a la claror del llum. Repassa samarretes noves pera una fàbrica. En cambi la senyora Carolina està adobantne una de molt atrotinada y tota s'impacienta al veure'ls forats que ha de surgir. Porta un abrich tirat al damunt.

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Deixant la feina al damunt de la taula.

¡Quin fàstich! Aviat hi haurà més pedassos y surgits que samarreta... El primer día que poguem, ne portaràs mitja dotzena de la fàbrica...

Enfadantse de sobte.

¡Es vergonyós això! ¡Al últim el teu pare anirà ab els colzes ensenyant!... Si li agafés un treball pel carrer y haguessin de descordarlo, ja no s'ho valdría la vergonya que hauriem de passar.

EMILIA

¡La vergonya ray! El disgust de la desgracia fora de sentir...

SENYORA CAROLINA

Picada.

Una mica tot, filla meva, una mica tot... S'ha d'anar molt ab compte ab el dir de la gent... Sino que vosaltres, els fills d'avuy día, no feu cap cas dels pares... ¡Els pares ray que son vells!...

EMILIA

Però, mama...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Aixecantse.

¡No hi ha mama que valgui!

EMILIA

Timidament.

¿Que no faig lo que puch jo, per la casa?

SENYORA CAROLINA

¡Només faltaría que no ho fessis!... ¡Obligació hi tens!... Estaría be que, després que t'hem posat al mon, encara no volguessis treballar...

EMILIA

Donchs: ¿què vol que fassi jo?...

SENYORA CAROLINA

Complir la teva obligació sense queixarte.

EMILIA

Però ¿qui es que's queixa?

SENYORA CAROLINA

¡Tú!

EMILIA

Oy que nó.

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Fa una hora que no fas altra cosa.

EMILIA

¿Qui? ¿jo?

SENYORA CAROLINA

¡No, el gat! Potser si que la creus tan tonta a la teva mare... Quan tu hi vas, jo ja'n torno filla ..

EMILIA

Ab un sospir.

¡Ay, Senyor!...

SENYORA CAROLINA

Aixís... fes la víctima, encara...

EMILIA

En veu molt baixa y dientsho a si mateixa.

Com que ho soch...

SENYORA CAROLINA

¿Què has dit?

EMILIA

Alt.

¡No res!

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Ja pots dirho alt, dona... ¡Dígaho que ets la víctima dels teus germans!... Si fa qui sab la estona que ho tens al cap de la llengua...

EMILIA

Tornant a parlar baix.

Y si ho digués, no diría altra cosa que la veritat.

SENYORA CAROLINA

Entendrintse de sobte.

¡Pobres fills meus!... ¡Ells si que'n son de desgraciats! Encara que la seva germana tingués una sort, no caldría pas que se'n refiessin...

EMILIA

No digui això, mama...

SENYORA CAROLINA

Donchs, jo ho dich y ho sostinch... No sé què han fet els teus germans perque'ls hagis d'aborrir com els aborreixes.

EMILIA

Si no'ls aborreixo... Lo que'm sab greu es veure que'l papa s'ha d'escarrassar per tota la

Digitized by Google

familia y ells no hajuden per res... ¿No ho veu, dóna, que el papa fa més de lo que pot?

SENYORA CAROLINA

Això si: al teu pare ja'l defenses... ¡Quin parell tu y el teu pare!...

EMILIA

Picada.

El papa es molt bo...

Intencionadament.

¡Tothom ho fos tant!

SENYORA CAROLINA

A veure si'm tractaràs de dolenta...

EMILIA

¡Y ara!

SENYORA CAROLINA

¡Oh, si, perque t'hi miraries molt! Tu gosessis!

Pausa.

Digitized by Google

EMILIA

Ab certa dolsor.

Me sab greu que digui mal del papa, després que, el pobre, es el si'n queda de la familia.

SENYORA CAROLINA

¡No fos tan babau!... Aquets homes tan bons, tan bons, son pitjors que'ls dolents... Sempre ho dich jo.

EMILIA

Vivament.

Això es veritat. Si ell no hagués estat tan bó, ara no's trobaría sense samarretes, perque les que jo li vaig portar de la fàbrica avuy fa quinze dies, no se les haurien apropiades els meus senyors germans.

SENYORA CAROLINA

Una mica amansida.

Bé, dona, ells son joves y han d'anar be...

EMILIA

El papa es vell y ha d'abrigarse...

Pausa.

Digitized by Google

Y després, que treballin, ja que son joves.

SENYORA CAROLINA

¿Veus? ab això potser no vas del tot errada... Però ¿cóm vols que ho fassin si no troben ocupació?

EMILIA

¡Ganes de treballar no troben! No sé pas a qui s'assemblen... Lo que es al papa, nó...

SENYORA CAROLINA

Indignada.

¡A veure si diràs que s'assemblen a mí!.

Dona una mirada a la samarreta que ha deixat a la taula.

¡Està be això de tractar de gandula a la seva mare! ¿Aquesta es la educació que't varen donar al colegi?...

EMILIA

Però, dona...

SENYORA CAROLINA

Rabiosa.

¡Prou! Y fes per manera de no trencarme més el respecte, perque gran v tot com ets, te

Digitized by Google

vento una bofetada que la paret te'n donarà una altra... ¿Hont s'es vist això?

S'assèu sobtadament y, agafant la samarreta, se posa a surgirla nerviosament. Pausa. Se sent un cop de timbre y Emilia fa acció d'aixecarse, però la Senyora Carolina, que s'aixeca primer, diu, enfadada encara.

No, ja hi vaig jo.

Deixa la samarreta.

Y aquesta samarreta ¡te la sorgiràs tu!. .

EMILIA

Com dientsho a si mateixa.

Oh, ja, ja... Prou que m'ho pensava això. .

SENYORA CAROLINA

Anantsen per la dreta.

¡Tractar de gandula a la seva mare!... Y després, crieu fills...

Digitized by Google

ESCENA SEGONA

EMILIA *y quan s'indiqui,* IGNACI. *A fòra la* SENYORA CAROLINA *y un* HOME, *que parla però no arriba a sortir. Moments de silenci.*

L'HOME

Disputant a fòra ab la Senyora Carolina.

¡Que no'n comprin d'abrichs de dotze duros, si no'ls poden pagar!

SENYORA CAROLINA

Ab veu humil.

Però, home, fassi'l favor... Entri, si es servit...

L'HOME

¡No haig d'entrar per res!... Y si té por que'm sentin els veins, perque no paga...

EMILIA

Aixecant els ulls, després d'escoltar un moment.

¡Senyor, quina vida!...

Digitized by Google

Se tapa la cara ab les mans y plora en silenci. A fòra segueix la disputa, mentres entra l'Ignaci y, agafant una cadira, hi dona un cop a terra y s'hi asseu. Emilia aixeca'l cap y diu:

Ah, ¿ets tú?

IGNACI

De mal humor.

Si senyora, soch jo.

S'aixeca y's posa a passejar nerviosament.

L'HOME

¡Ja ho esplicarà al jutge! ¡Passihobé!

SENYORA CAROLINA

Escolti, home, no s'enfadi...

Pausa. Cop de porta del pis y entrada de la Senyora Carolina, que diu:

¡Això no es viure, vaja!... Si aquestes coses han de durar gaire temps, us deixo, agafo un sarrò y me'n vaig a captar...

IGNACI

Deixant de passejar.

¡No s'hi pot estar a n'aquesta casa! En dos

Digitized by Google

dies he hagut de presenciar quatre escenes com la d'avuy. ¿Què diràn els amichs, si se n'enteren?... No sé perque no me n'he anat deu mil vegades.

EMILIA

Ab tristesa.

Jo si que ho sé.

IGNACI

Agresiu.

¿Què es lo que sabs tu? ¿Eh?...

EMILIA

Que si no te'n vas, es perque no sabries hont anar per viure ab la esquena dreta, com fas ara.

IGNACI

¡Fugiu! ¡La gran treballadora!

EMILIA

¡Mes que tú!

IGNACI

Si no treballo es perque no trobo una ocupació decent, que fassi pel nostre bras.

Digitized by Google

EMILIA

Y si no la trobes es perque no la busques.

IGNACI

Y si no la busco, es perque no gasto salut...
Prou pena'n tinch jo, ¿ho sabs?

EMILIA

No fossis tan perdulari y'n gastaríes més.

IGNACI

¿Vols veure com te donch una bofetada?

EMILIA

Plantantli cara.

Apa, si goses...

IGNACI

Amenassant.

¿Ho vols veure?

SENYORA CAROLINA

¡Deu meu, Deu meu!...

A Ignaci.

Digitized by Google

Déixala, fill. déixala a n'aquesta rabiosa...

A Emilia.

Y tu, calla!

EMILIA

Que calli ell, que té culpa.

IGNACI

Com si s'ho digués a si mateix.

Total, per cusir samarretes y calsotets... ¡Quina feina!

EMILIA

M'haguessin donat un bon ofici... Però, naturalment... com que això d'un ofici no feia pel nostre bras... Haguessin deixat fer al papa...

SENYORA CAROLINA

¡T'he dit que callessis!

Pausa llargueta. Emilia no's mou del lloch, hont segueix treballant. Senyora Carolina y Ignaci s'asseuen a la banda oposada ben apropats, com un fill contemplat y una mare beneita.

IGNACI

¡Tant content que venía jo avuy!...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

¿Y això, fill meu?

IGNACI

Entusiasmantse de sobte.

¡He anat a passeig ab automòvil!

SENYORA CAROLINA

¡Oh!.. ¡Quin goig devies fer!...

IGNACI

¡Només me faltava una gorra de *xòfer!*

SENYORA CAROLINA

¿Y has anat al passeig de Gracia?

IGNACI

¡Què sé jo hont hem anat?... ¡Per tot!...

SENYORA CAROLINA

Y ¿cóm ha estat això?

IGNACI

Al garatge d'aqui sota'l probaven y, com

Digitized by Google

que jo soch amich del encarregat, ¡que'm considera molt!...

Emilia's mira a Ignaci ab aire de llàstima irònica. Ignaci se n'adona y s'aixeca amenassant.

¿Qué vol dir aquesta mirada?... ¡Deus ser tu la beneita!...

SENYORA CAROLINA

A Emilia.

¿Ja hi tornem?... ¡Noya, noya!...

EMILIA

Ay-ay! ¿Que dich res?...

SENYORA CAROLINA

Pitjor que si diguessis...

Se sent un cop de timbre y Senyora Carolina va a obrir.

ESCENA TERCERA

Dits y MIQUEL *quan s'indiqui.*

IGNACI

Tens sort que ara deu ser aqui'l teu promès.

Digitized by Google

EMILIA

Tu'n tens sort, perque aixís podràs fumar.

IGNACI

¿Y què? Si fumo, senyal que ell me convida, perque no es tan agarrat com tu...

EMILIA

¡Ell m'hagués de creure!

Entren Senyora Carolina y Miquel.

SENYORA CAROLINA

A Emilia, fingint afecte.

Vaja ¿no'l demanaves?... Ja'l tens aquí...

Miquel encaixa ab les dues mans ab Emilia y se li asseu a la vora. Senyora Carolina, dirigintse a Miquel.

Quan vostè no es a casa, sempre n'estem parlant.

IGNACI

Que desde que ha entrat Miquel no se li mou del costat y's frega nerviosament l'una mà ab 'altr com qui espera quelcom.

¡Hola noy!

Digitized by Google

MIQUEL

Donantli la petaca.

¡Hola!

Ignaci pren la petaca, treu tres cigarrets, n'encén un y's fica els altres a la butxaca.

IGNACI

Deixant la petaca a la taula, prop de Miquel.

Gracies. noy...

MIQUEL

Ja ho sabs, disposa... ¿Què'n vol mes?

IGNACI

Home, si no't sab greu... Justament m'he descuidat de comprarne.

Ne pren alguns més.

SENYORA CAROLINA

A Ignaci.

Vaja, noy, no abusis...

MIQUEL

¿Vol callar, senyora?

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Ab una rialleta, referintse a Ignaci.

Aquet xicot, venint de vostè, tot ho troba millor... L'ha près molt de grat a vostè... Oh, y el gran, fa igual... ¿Y el seu pare?... ¡Uy el seu pare!... Deu ens en guart que ningú digués mal de vostè al seu devant, perque jo crech que's jugaría la vida... Y tots els de casa igual... No crech que may hagi entrat a cap casa un promès tan a gust de la familia... Sempre ho dich a la noya: jo conto que n'estem mes enamorats nosaltres que tu den Miquel.

MIQUEL

Gracies, senyora... Massa favor...

SENYORA CAROLINA

No, no... Justicia y res més...

Miquel y Emilia se posen a parlar baix. Ignaci se passeja fumant per la escena.

Vina a la cuina, que soparàs... T'he fet un requisidet que te'n lleparàs els dits... ¿Sabs què?...

Digitized by Google

IGNACI

Rumiant y tot anantsen per la esquerra.

Potser... potser...

Diu alguna paraula que no se sent, a cau de orella de la senyora Carolina.

¿Ho endevinoʔ...

SENYORA CAROLINA

Desapareguent ab ell.

Ja ho veuràs... Ja ho veuràs...

ESCENA QUARTA

ILIA *y* MIQUEL. *Moments de silenci.*

EMILIA

Després de aixecarse y mirar a tots indrets, pera assegurarse de que ningú'ls escolta.

Miquel: treume d'aquesta casa...

MIQUEL

Aixecantse una mica alarmat.

¡Y ara! ¿Què tens, Emiliaʔ

Digitized by Google

EMILIA

Això no's pot aguantar, creume. Els meus germans son un parell de brètols; la mama...

MIQUEL

Com reconvenintla amorosament.

Emilia...

EMILIA

Si, tens rahó... La mare es la mare y no se'n pot dir mal... Però dels germans, si... Y els meus germans son uns ganduls sense vergonya... ¿Sabs quina una n'ha feta'l gran?... Donchs anit passada no ha vingut a dormir... Y no ha comparegut fins avuy, quan el papa ja se n'havia anat a la oficina... ¡Y en quin estat, Verge pura!... No's podía aguantar dret... Volía matar a la mama ab un ganivet de la cuina... A mi m'ha agafat pel bras y... mira...

Ensenyantli el bras.

Encara hi tinch la senyal... Lo que'ns ha costat dominarlo y ferlo anar al llit, no té fi ni compte... ¡Y encara hi es!

Pausa.

Digitized by Google

MIQUEL

Si que es una mala cosa això...

EMILIA

Oh, y pobre de mi si goso queixarme, perque la mama se m'hi encén d'una manera que fa por. . Quan has arribat tu, feya poca estona que'm volia bofetejar... Y l'Ignaci també volía ferho... ¡Ditxós Ignaci! Ab la excusa de que no gasta salut, es el nen contemplat de la familia... ¡Salut! ¡Salut! Tampoch ne gasto jo y haig d'aguantar. Y després, no corrés tant de nits que potser se trobaria millor...

MIQUEL

¡Si jo tingués lo que'm fa falta!...

EMILIA

¿Vols dir per establirte?... Donchs no'm fa res casarme abans de que t'hagis pogut establir.. Encara que no tinguessis més que un jornal de manobre, me contentaría... ¡T'estimo tant!...

MIQUEL

Ja ho veig, ja, que ha de ser pesada aquesta vida...

EMILIA

Y encara no ho sabs tot ..

Digitized by Google

MIQUEL

Després de donar una mirada al entorn.

M'ho figuro... Però ¿què hi farém? hauràs de tenir paciencia una temporada... Ara ja quasi tinch lo que'm feya falta per establirme... Y ab doscents duros més...

EMILIA

¿Doscents duros més necessites?... ¡Si que va llarch això!

MIQUEL

D'aquí mitg any ..

EMILIA

D'aquí mitg any ja potser seré morta.

MIQUEL

¡Tonteta! ¡Quines coses de dir, tu també!...

EMILIA

Una mica picada.

Be, be, fes com te sembli, noy.

Torna a agafar la feina. Pausa.

Digitized by Google

MIQUEL

Després d'un moment de dubte, acostantse a Emilia.

Escolta, Emilia.

EMILIA

Sense aixecar el cap.

¿Què?

MIQUEL

Ab certa indecisió.

¿Es perque m'estimes, que vols casarte ab mi. o perque vols que't tregui d'aquesta casa?...

EMILIA

Després d'un moment de dubte.

¡Més val que no't contesti!

MIQUEL

Per tu, potser si... Per mi, no...

EMILIA

Ab decisió.

Donchs, contéstam primer tu: ¿Es per sa-

Digitized by Google

ber si t'estimo que'm fas aquesta pregunta, o per buscar rahons y desempellegarte de mi?

MIQUEL

Dius unes coses...

EMILIA

Tu has comensat, fill.

MIQUEL

Seriós.

Però jo no t'he donat cap dret...

EMILIA

Interrompentlo ab vivesa.

¿Y jo si, eh?

MIQUEL

Tens un gènit més viu...

EMILIA

Cada hu té'l que Deu li ha donat... Y si'l meu es aixís, no hi tinch cap culpa... Y si a tu no t'agrada, ja sabs lo que't toca... Per mi, no estiguis.

Digitized by Google

MIQUEL

Conciliador.

Escolta, dona. . No siguis d'aquesta manera, que no hi guanyaràs res a dur les coses a la punta de la espasa.

EMILIA

Ab despreci.

Per lo que hi puch perdre...

MIQUEL

Ja'm pots dir lo que vulguis, que no me ofens...

EMILIA

Està clar... Com que soch tan tonta, no se n'ha de fer cas de lo que jo dich.

MIQUEL

¿Veus com tot ho agafes malament?

EMILIA

Ho agafo com vuy.

MIQUEL

A moròs.

Digitized by Google

¿Encara no te n'he donat probes de lo que t'estimo?

EMILIA

¡No'n parlem pas més!

MIQUEL

Acostantshi forsa.

Vaja, dona, pòsat a la rahò... Pren una temporada de paciencia... Mitg any més de patir y després ¡quina felicitat la nostra!... ¿No ho veus que jo'n tinch més ganes que tu de que això s'acabi?... ¿No ho veus que t'estimo tant com se pugui estimar una dona?... ¿No ho veus que?...

Va pera agafarli una mà, peró Emilia la retira sobtadament, com aquell que's crema.

EMILIA

¡Déixam estar!.

Al mateix instant surt Rafel per la esquerra. Miquel se separa d'Emilia pera dissimular.

Digitized by Google

ESCENA QUINTA

Dits y RAFEL.

Rafel, ab aire de llevarse, ab el coll de la americana aixecat. Parla ab veu fosca.

RAFEL

Bon dia...

EMILIA

Irònicament.

Y bona hora, sobretot.

RAFEL

Després de mirarla despreciativament y dirigintse a Miquel, tot fregantse les mans igual que abans l'Ignaci.

¿Què tal, noy?...

MIQUEL

Be, ¿y tu?

RAFEL

¡Psè!... No gaire... ¿Tens un cigarret?

Digitized by Google

Miquel li dona y ell el clou, se'l posa a la boca y demana un misto ab l'actitut, sense parar de enrahonar.

Aquesta nit passada m'he hagut de trobar ab un que'm proposava un negoci... Y al cap d'avall no hem fet res y lo únich que hi he guanyat ha estat un cruiximent de tots els ossos... Som a un temps que tot està perdut, noy... Creume que es molt trist això de voler treballar y no poder... El millor día faré un cop de cap... Per viure aixís, val mes matarse... Ditxós de tu que tens feina...

EMILIA

Baix.

Y ganes de ferla.

MIQUEL

Ja estàn mals, ja, els negocis...

RAFEL

A Emilia.

Y, parlant de tot, ¿que no se sopa avuy?... Dèu ser qui sab quina hora...

Mira al rellotge de paret.

Aquet rellotge, també, ja arriba a fer fàs-

Digitized by Google

tich... Sempre està aturat... El millor día 'l trenco en deu mil trossos y'n compro un de nou.

Surten senyora Carolina y Ignaci.

ESCENA SEXTA

Dits, més SENYORA CAROLINA *y* IGNACI.

SENYORA CAROLINA

Faràs be, noy... Jo ja no sé com no l'he trencat.

RAFEL

Hola, *mamaita.*

Li fa festes.

SENYORA CAROLINA

Bromejant.

Fuig d'aquí... No'm rebreguis.

Satisfeta.

¡Que m'estima aquet xicot!

Emilia's mira la escena ab cara de ràbia.

Digitized by Google

IGNACI

A Miquel, allargantli un cigarret.

Té ¿vols fumar?

MIQUEL

No, gracies.

IGNACI

Com ofés.

Ja sé que haig de fer: quan tu'm convidis, no acceptar.

MIQUEL

Be, home, si t'ho has de pendre aixís, vinga.

Se sent un llarch repich de cops de timbre.

SENYORA CAROLINA

¡Y ara! ¿Què es això?

Va a obrir. Tothom està en actitut espectant, fins que entra'l senyor Joan tot agitat d'alegria.

Digitized by Google

ESCENA SEPTIMA

Dits y SENYOR JOAN.

SENYOR JOAN

Deixantse caure en una cadira.

¡Ay, a mi m'agafarà alguna cosa!

Tots el volten.

Ay, jo estich que tindré algún treball... ¡Quina alegría, fills meus!... Al últim sortirem de penes... Ay... això conmou... Tinch ganes de fer petons y abrassades... Acosteuvos, acosteuvos be...

Els fa petons y festes...

SENYORA CAROLINA

Sembla que't tornis beneit... ¿Què't passa?

EMILIA

Si, papa, cuiti, digui...

SENYOR JOAN

Figureus...

Digitized by Google

TOTS

¿Què?... ¿Què?

SENYOR JOAN

¡Ay, deixeume respirar!... Figureus....

SENYORA CAROLINA

¡Acaba d'un cop!

SENYOR JOAN

¡Figureus que hem tret la rifa!...

Segueix parlant ab agitació.

Dèu... Dèu mil duros...

RAFEL

¡No pot ser!...

SENYOR JOAN

Si... si que pot ser... Vaig fer una calaverada... El cor me deya que treuría... y vaig comprar mitg enter... ¡Dèu mil duros, fills meus!... ¡Dèu mil duros, Carolina!... ¡Deu mil duros, Miquel!...

SENYORA CAROLINA

Ay... No sé què m'agafa...

Digitized by Google

Fa com si s'anés a desmayar. Miquel la sosté.

MIQUEL

Vinagre... Un drap .. Un vano...

SENYOR JOAN

Sense sentirlo.

¡Dèu mil duros! ¿eh?

IGNACI

Ponderatiu.

¡¡Noy, dèu mil duros!!...

EMILIA

¡Oh! ¡Dèu mil duros!

MIQUEL

¡Cuitin!... Un vano... Vinagre... Un drap xopat...

TOTS

Ab gran agitació.

¡¡Dèu mil duros!!

Y tots van d'una banda a l'altre sense saber què fer.

TELÓ

Digitized by Google

SEGON ACTE

Digitized by Google

Digitized by Google

La mateixa decoració. Es de día. Desde l'acte anterior ha passat una setmana.

ESCENA PRIMERA

EMILIA, SENYORA CAROLINA *y* IGNACI.

La senyora Carolina està prop de la porta de la dreta, deslligant un parell de balancins de Viena que se suposa que han dut fa poch. Tots van endressats.

IGNACI

Pels balancins vells de lona.

Aquets els posarem a la galería... Y aquesta taulota, també... Ja veurèu que farà bonich...

Agafant un dels balancins vells y dirigintse a Emilia.

Porta l'altre, tu...

Els duen a la galeria.

Y ara, ajúdam a portar la taula...

Digitized by Google

EMILIA

Valdria mes esperar que duguessin la nova...

IGNACI

¡Ca, ca! Veuràs, agafa... El cas es veure l'efecte.

Emilia agafa un costat de taula y la comensen a dur.

Aixís, dona...

SENYORA CAROLINA

Satisfeta.

¡Es una alhaja aquet xicot!... Te sembles ben be a ta mare, fill meu... Jo també soch aixís ab les coses de la casa... Encara no penso una cosa, ja la voldria tenir feta...

IGNACI

Després de deixar la taula al mitg de la galeria y de posarhi un dels balancins a cada costat.

¿Eh? ¿Què us en sembla? Fa efecte ¿oy?

EMILIA

¡Molt!

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Només m'agrada per la rabia que tindràn aquestes d'aquí al costat... ¡Les marqueses! Se pensen que ningú més ha de tenir la galeria ben endressada... Quan ens han pujat els balancins, elles miraven per la reixeta... Y tot era xiu-xiu, xiu-xiu... ¡Ximpletes!... Se pensen que no me n'he adonat...

Ab decisió.

Quan ho tinguem tot al seu punt, les vuy convidar un día a pendre cafè, només per felshi rabia... ¡Què s'han pensat aquestes mitges senyores!

EMILIA

¡Si que ho hem de fer!

IGNACI

¡Ben pensat!...

Engrescantse.

¡Aixís jo podré parlar ab la Obdulía, que m'agrada molt!

SENYORA CAROLINA

¿Còm? ¿Allò t'agrada?

Digitized by Google

EMILIA

De maca ho es, no's pot negar.

IGNACI

A Emilia.

¿Eh que si, tu?

SENYORA CAROLINA

¡Fugiu! ¡fugiu!... ¡Ves si t'enamoraríes d'allò!... No es del nostre bras, fill meu... Ara, per ferhi broma...

IGNACI

Oh, es que jo la estimo...

SENYORA CAROLINA

Be, ja'n parlarem d'això... Coloca'ls balancins, ara...

EMILIA

A senyora Carolina.

Veurà, si ell la estima...

SENYORA CAROLINA

¿Què té que veure? Jo no l'estimava pas al vostre pare... Y ben felissos que hem estat.

Digitized by Google

IGNACI

Sí, però l'amor...

EMILIA

Sí, mamà, si... l'amor...

SENYORA CAROLINA

¿Què l'amor?

IGNACI

Sense l'amor... ¿comprèn?...

EMILIA

Ab l'amor... ¿sab?...

IGNACI

...La vida ha de ser molt trista...

EMILIA

...La vida es sempre alegra...

SENYORA CAROLINA

A Emilia.

¡Pobra filla meva! Hi ha tanta diferencia de lo que't penses ab lo que't succeirà, com de

Gairebè tots dos a la vegada

Digitized by Google

un paradís a una dispesa pobra... Ara, si al enamorarte haguessis calculat una mica mes... Però això d'haverte engrescat ab un treballador...

EMILIA

Que tindrà establiment molt aviat ..

SENYORA CAROLINA

¿Y què?... ¡La gran cosa!... Un establiment de sastrinyoli en un dels carrers més rònechs de la ciutat... Y encara si l'amo que hi ha ara vol esperar el temps que necessita el teu promès per arreplegar els doscents duros que li falten

EMILIA

Però en Miquel es molt treballador y, comensant per poch...

SENYORA CAROLINA

Interrompent.

¡Pot acabar tenint propietat al cementiri y cotxe'ls dies d'enterro!

EMILIA

¡Quina manera de despreciarlo!

Digitized by Google

A Ignaci.

¿No't sembla, Ignaci?

IGNACI

¿Què't diré jo?... En Miquel ja es un bon xicot... ¡Això sí!... Però... no sé... trobo que la mamà no va del tot desencaminada... Tu... no t'ofenguis ¿eh?... tu podries trobar altra cosa...

SENYORA CAROLINA

¿Veus el teu germà, qua té seny, com me dona la rahó?...

EMILIA

Pensativa.

Abans be li veyen totes les gracies a n'en Miquel...

A senyora Carolina.

Vostè mateixa va ser la primera de decidirme a volerlo per promès...

SENYORA CAROLINA

¡Oh, abans!...

IGNACI

¡No n'hi ha poca de diferencia d'ara ab abans!... ¡Ara som richs!

Digitized by Google

EMILIA

¡Tant com richs!... Per haver tret deu mil duros, total...

SENYORA CAROLINA

¡Deuries voler la fortuna den *Rotxil!*

EMILIA

A mi'm sembla que seriem richs, si de la nostra fortuna'n podéssim viure... Però, segons diu el papà, ni tan sols podrà deixar la oficina...

SENYORA CAROLINA

Deu mil duros sempre son deu mil duros, filla...

EMILIA

Si, això si, però un cop haguem posat be la casa y pagat els deutes, ja's rebaixaràn.

IGNACI

Sobtadament.

¡Vatúa l'olla! Ara'm fas recordar d'una cosa ab això dels deutes... ¡He tingut una pensada de primera!...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Somrient ab satisfacció.

¿Quina, fill meu?

IGNACI

Ja la sabrà... Es un secret que'm guardo fins que sigui hora... Adeu, *mamaita...*

Li fa un petò y afegeix dirigintse a Emilia, que està rumiosa.

Adéu, tu, ¡sastrinyola!...

A totes dues.

Si ve el papà abans de tornar jo, que m'esperi... Vuy acompanyarlo a pagar els deutes... Justament son els deutes que m'han fet venir la gran pensada...

Se'n va.

ESCENA SEGONA

EMILIA *y* SENYORA CAROLINA.

Emilia, tota pensativa. s'asséu en un dels balancins nous. Senyora Carolina, ab la vista

Digitized by Google

dirigida a la porta per hont ha sortit Ignaci, està tota somrienta.

SENYORA CAROLINA

¿Quina una'n deu dur de cap aquet xicot?... Estich segura que serà cosa bona... ¡Es tan aixerit!... ¡La vivor mateixa!... Aquet si que no se sembla de res al seu pare... ¿No ho trobes, Emiia?

EMILIA

Sobtada per la pregunta.

¿Còm?... ¿Què deya?...

SENYORA CAROLINA

¡Bò! ¿Ja somiaves?... Aquet cap te perdrà, noya, creume a mí...

S'assèu al altre balanci. Pausa.

EMILIA

Escolti, mamà.

SENYORA CAROLINA

Digues, filla meva...

EMILIA

Ab sentiment.

¿M'estima molt?

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

¡Quina sortida, tu també!... ¡Està clar que t'estimo!... Encara que una, a vegades, se surti de fogó, una es mare y els fills sempre son fills...

EMILIA

¿De debó m'estima?

SENYORA CAROLINA

Però ¿a què ve ara aquesta pregunta?

EMILIA

No ho sé... Tinch cabories estranyes alguns cops... Me sembla que ningú m'hagi d'estimar...

SENYORA CAROLINA

¡Y ara!

EMILIA

Si, si que m'ho sembla .. Ya estones, me venen unes ganes de plorar...

SENYORA CAROLINA

Ab certa indiferencia.

¿Que heu tingut alguna cosa ab en Miquel?

Digitized by Google

EMILIA

Sense convicció.

No... això no...

SENYORA CAROLINA

Ja conech que sí...

Transició.

Va, no serà res... Coses d'enamorats... ¡Ah, beneita!...

Petita pausa.

Tot ve del día que'l teu pare va comparèixer ab la nova de la rifa... Ja m'ho va semblar que haviau tingut alguna cosa... ¿Eh que ho endevino?... Però si jo fos a la teva pell, a la primera que'm fes, el plantava... ¡Ah, si si!... Se'ls ha de tractar a vaqueta als homes... Lo que hi ha, es que les noyes d'avuy no sé com sou fetes...

Emilia plora silenciosament.

¡Bo! ¿Per què plores? ¡Això si que està be! ¿Plorar per allò?

EMILIA

Aixugantse'ls ulls y serenantse sobtadament.

¡Té, ja no ploro!...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

¿Eh que tot ha vingut den Miquel?

EMILIA

¿Qui sab?... Potser si...

SENYORA CAROLINA

¡Be prou que m'ho pensava!... Lo que es a mi si, que no m'enganyaràs may, filla... Quan tu hi vas, jò ja'n torno.

EMILIA

Deixemho estar, vaja... Y prou tristeses... Potser té rahó vostè al dir que no val la pena... ¡Riem, riem!

SENYORA CAROLINA

Aixís m'agrades... ¡Alegria!... ¡forsa alegria! Justament sortir ab plors avuy que'l teu pare ha de dur els diners... ¡Aquesta si que fora bona!

EMILIA

Si, si... Riem... Riem forsa... ¡S'ha acabat el patir!... ¡S'han acabat les angunies!...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

¡Gracies a Deu que't veig animada!

Truquen a la porta del pis y senyora Carolina desapareix uns moments, al cap dels quals entra ab dues grans capses rodones. Emilia que ha restat asseguda ab aire rumiós, s'aixeca fingint alegria.

EMILIA

¡Ah! ¿Ja'ls han dut? ¡Vinga que m'emprobaré'l meu!...

Destapa una capsa, ne treu un barret y se'l posa.

¿M'està be?

SENYORA CAROLINA

¡Magnífich!

EMILIA

Comicament, ab aires de senyora complimentosa, boy allargant la mà.

¡Deu la guart, senyora!... ¿Com està?... ¿Y don Joan? ¿Y els seus fills?... ¿Tots segueixen be?...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Esclatant en una rialla.

¡Ah, ah, ah, ah!... ¡Encara'm faràs riure!

EMILIA

Posis el seu, vostè. ¡Apa!

Treu el barret que hi ha a l'altra capsa y el posa a senyora Carolina.

Ara, juguem a senyores.

SENYORA CAROLINA

Somrient encara.

Fuig d'aquí... Sembles una nena...

Mentres diu això, s'apunta'l barret ab els passadors.

EMILIA

Apa, apa... ¡Juguem!...

SENYORA CAROLINA

Com si se li acudís una pensada.

¿Sabs què es lo que farem?... Anar a donar un tom per estrenarlos... Y de passada, farem algunes compres...

Digitized by Google

EMILIA

Però, si el papà encara no ha dut els diners...

SENYORA CAROLINA

¡Ara ray!

EMILIA

Donchs anem... ¡Ja està dit!

Fa una rialla.

¡Ah, ah, ah!... ¿May diria qué penso?

SENYORA CAROLINA

¿Què?

EMILIA

Penso ab la cara que posarà en Miquel quan me vegi aixís embarretada... ¡Ell que n'es tan enemich d'aquestes coses! Es capàs de ferme mala cara.

SENYORA CAROLINA

A nant cap a la porta.

¡Y engégal d'un cop!

Digitized by Google

EMILIA

Seguintla y rient.

¡Ah. ah, ah, ah!...

Se sent trucar a la porta y se li estronca la rialla. Senyora Carolina va a obrir.

¡Bó! A veure qui serà...

SENYORA CAROLINA

Mira, ¡en Miquel!

ESCENA TERCERA

Dits y MIQUEL.

MIQUEL

Entrant tot alegre.

Bon día y bon'hora... ¡Ja tinch establiment!

EMILIA

Ab indiferencia.

¿Ah, sí?

Digitized by Google

MIQUEL

Sembla que no te n'alegres.

EMILIA

Pxè... Es allò... ¿Què vols que't digui?

MIQUEL

Mirant fixament a Emilia y referintse al barret.

¡Y ara! ¿Ahont vas ab això? ¿De quí es aquet barret?

EMILIA

Un xich picada.

¿De qui ha de ser? ¡Meu!

SENYORA CAROLINA

¡Això! ¿De qui vol que sigui?

MIQUEL

A Emilia.

¿Vols que't parli ab franquesa? Trobo que no fa per tú. . La meva posició...

EMILIA

¿Què, la teva posició?

Digitized by Google

MIQUEL

La meva posició no'm permet semblant moble...

SENYORA CAROLINA

Però la nostra, si.

MIQUEL

Confós.

Està be, està be. Jo ho deya perque després... un cop casats...

EMILIA

D'aquí que ho siguem...

Tots tres estàn desconcertats. Per últim Miquel diu:

MIQUEL

¿Que us he destorbat, potser?

EMILIA

Veuràs, tant com això... Anàvem a sortir.

MIQUEL

Una mica picat.

Si per cas, me'n tornaré... No m'agrada fer nosa.

Digitized by Google

EMILIA

No, no... No cal...

Pausa, durant la qual senyora Carolina deixa el barret y's retira cap al interior del pis, en actitut de dir: «Que s'apanyin».

ESCENA QUARTA

EMILIA *y* MIQUEL.

EMILIA

Ab indiferencia, treyentse'l barret.

Y donchs ¿còm ha estat això del establiment?

MIQUEL

Ab incertesa.

El teu papa... ¡el papa!... venía de cobrar la rifa, quan l'he trobat... hem parlat de la qüestió, y ell, agafantme pel bras, m'ha dit: «Vina noy, vina... Ja veuràs com ho enllesteixo jo»... Y vetaquí que hem anat a la caixa d'estalvis a treure'ls que m'hi guardaven... Y vetaquí que ell hi ha afegit els doscents duros... ¡Y vetaquí que l'establiment ja està pagat y es meu... y teu!

Digitized by Google

EMILIA

Ah, vaja...

MIQUEL

Però ¿què tens avuy?... Sembla que no't fassi alegría lo que't dich... ¡Tàn content que estava jo!... Perque ara si que'ns casarem... Ara si que tenim la felicitat aprop... D'aquí un mes ..

EMILIA

No corris... No corris...

MIQUEL

¡Còm!... ¡Emilia!...

EMILIA

Com dientsho a si mateixa.

¡Ja es ben criatura, tan mateix, el papà!...

MIQUEL

Ofès.

¡Emilia!... ¿Què vol dir això?...

EMILIA

No rès...

Digitized by Google

MIQUEL

Parla... T'ho suplico... ¡T'ho demano!... ¡¡T'ho mano!!

EMILIA

Encarantshi.

¿Ab quin dret?

MIQUEL

¡Ab el del meu amor!

EMILIA

Y... ¿de quant ensà m'estimes tant?...

MIQUEL

Ab aire de súplica.

Emilia... Emilia... ¡Per l'amor de Deu, no m'atormentis!...

EMILIA

Deixemho còrrer.

Pausa.

MIQUEL

¿Per què'm tractes aixís?... No sé com t'has tornat d'ensà que heu tret la rifa... ¡Fas unes coses!... Això mateix del barret...

Digitized by Google

EMILIA

Això no es cosa teva. Y per lo demés, no faig altra cosa que lo que teyes tu vuyt dies enrera... Ja't conech ara... ¡Egoista, com tots!

MIQUEL

¿Jo egoista?... ¿Jo?... ¡Estàs boja!

EMILIA

No tens cap dret a insultarme.

MIQUEL

Acabant la paciencia.

¡Donchs jo me'l prench!

EMILIA

¡Ah, gracies a Deu!... ¡Aixís, aixís te vuy veure! ¡Treyent les ungles y donant la cara!... Val mes que't conegui ara que quan ja no hi hauría remey,.. ¡Aixís, aixís!... No l'amaguis el gènit...

MIQUEL

Tràctam d'hipòcrita al últim.

EMILIA

Y si t'hi tractés ¿què?... ¿Es a dir que les veritats no poden dirse?

Digitized by Google

MIQUEL

¡Això ja es massa!... ¡Adeu!

Fa acció d'anarsen

EMILIA

No fugis, no... Escolta... ¿Per què no les teníes vuyt dies enrera aquestes presses de avuy?... ¡Perque aleshores te feya por el sacrifici!... ¿Per què'n tens de presses ara?... !Perque no ets tu'l sacrificat, sino jo!... Si avuy comenses a fer mala cara per una cosa que no't costa cap diner a tú, ¡ves que faríes si te'n costés algún!

MIQUEL

Però, ¿no eoneixes si la dòna d'un sastre modest ha d'anar tan mudada?

EMILIA

Y ¿quina culpa hi tinch jo, si la teva posició no correspòn a la dels meus pares?

MIQUEL

Veig que la rifa t'ha pujat al cap, com als demés.

EMILIA

Ab els demés no t'hi has de ficar.

Digitized by Google

MIQUEL

Aixecant els ulls enlaire y deixantse caure en una cadira.

¡Pobre de mí!...

Pausa llargueta, després, de la qual en Miquel s'aixeca de sobte.

¡Adeu!

EMILIA

Ab certa indiferencia.

Adeu...

Miquel té uns moments de dubte, peró finalment se'n va d'una revolada. Però quan es fora, Emilia, en un impuls del cor, corre cap a la porta y crida.

¡Miquel!... ¡Miquel!...

Miquel no respón. Emilia's deixa caure en una cadira.

ESCENA QUINTA

EMILIA y SENYORA CAROLINA.

SENYORA CAROLINA

Sortint, diu ab veu baixa.

¿Ja se n'ha anat?

Digitized by Google

EMILIA

Si...

SENYORA CAROLINA

¿Y què?...

EMILIA

Dominant la emoció.

No... no crech que torni...

Abrassantse plorosa a senyora Carolina.

¡Ay, mare meva, que no sé què tinch!...

SENYORA CAROLINA

¡Vaja, vaja!... A veure si faràs la tonta ara tú... ¡Y ara!... ¡Apa! ¡fòra plors!... ¡Millor que no torni!... Al seu lloch, un altre.

EMILIA

No... ¡May més!... No m'ho pensava estimarlo tant.

SENYORA CAROLINA

¡Fuig, dona, fuig!... ¡Estariem frescos!... Ves si ara per això hauries de condemnarte a a no estimar en tota la vida... ¡Va!... ja t'anirà

Digitized by Google

passant... ¡Està clar! el primer cop sempre dòl... Però després... ¡uy després!...

De sobte.

Alsa!... Anem a esbargirnos.

EMILIA

No, no'n tinch ganes...

SENYORA CAROLINA

¿Còm s'entén això? ¡Au, anem!

Li posa ella mateixa'l barret.

¡Estaría bé!

EMILIA

Després, si de cas.

SENYORA CAROLINA

¡Ca, ca! Ha de ser ara... Hem d'anar a veure si trobem uns *portiers* ben bonichs per aquestes portes.

EMILIA

Oh, si, ja ho necessiten.

SENYORA CAROLINA

Després, ahir vaig veure un abrich que,

Digitized by Google

per tu, fora la nata... Al coll hi ha unes pells blanques, ab uns pichs negres que semblen comes... ¿sabs? això que ara s'istila... A les mànigues hi ha unes bòtes ab uns dibuixos de cordonet daurat, que fan aixís.

Fa com si's fes a les mànigues el dibuix del cordonet.

Es una preciositat, una preciositat.. Y una cosa baratíssima... una ganga... Vinticinch duros...

EMILIA

¿Y ahont el va veure?

SENYORA CAROLINA

¡Al *Siglo!*... Després, per mí, n'hi havía un de color torrat... Una altra ganga... Vint duros... Y pel teu pare hi havía un batí ab uns cordons per aquí al davant y uns botonassos, que li vuy comprar per donarli una sorpresa. No fà això d'anar ab americanes velles per estar per casa... Això del batí fa senyor... Li hem de comprar ¿no trobes?

EMILIA

Si que estarà be... ¡Que's trobarà parat quan se'l vegi a casa!... M'agradaría que'l podés tenir avuy mateix...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Anem, donchs.

Truquen al pis.

Bo, ara truquen... ¡No està gaire be això d'anar a obrir una meteixa!... Haurem de llogar minyona...

Va a obrir.

EMILIA

¡Naturalment! No'n podem pas estar sense.

ESCENA VI

Dites, més SENYOR JOAN *y* IGNACI.

SENYOR JOAN

A Ignaci, tot entrant y deixant uns paquets per les cadires.

¡Bona. noy, bona!... Jo, si haig de dirte la veritat, més m'hauria estimat que no ho haguessis fet... Però lo fet, fet està... y un cop fet, trobo que té gracia... ¡Bona, noy, bona!... Lo que hi ha es que d'aquestes pensades, no cal que n'abusis... Avuy està be... Es el día de *tocarlos* y encara que se'n gasti algún, no li ve

Digitized by Google

d'aquí... Ara, més endavant, es cosa de tenir més seny...

SENYORA CAROLINA

¿Què es aquet sermò?

SENYOR JOAN

¡Res!... Una pensada de l'Ignaci... Però ¿hont es la taula?... Porteula, porteula, que hi extendrem els diners...

Ignaci y Emilia porten la taula de la galeria. Senyor Joan se treu un feix de bitllets de la butxaca y els mostra triomfalment.

¡Mireulos! ¡Mireulos quin goig fan!... Fíxat, tu, Carolina: aquet tot sol, val doscents duros, mil pessetes, quatre mil rals... el sou d'un any de molts escribents .. Sembla mentida ¿oy?...

Adonantse dels barrets que duen posats les dones.

Ah, ja us han dut els barrets... Us estàn de primera... de primera...

Estén els bitllets de banch demunt de la taula.

¿Eh?... ¡Quin goig fa aquesta escampadissa!

Agafant els paquets que havia deixat a les cadires y posantlos també a la taula.

Mireu que coses duch... He anat a can-

Digitized by Google

Pince y he comprat mitja botiga... Ja sabèu que això dels menjars bons, es la meva flaca...

Trayentse uns estotxos.

Ah, mirèu també què us porto. Uns botons y un brassalet per cada una...

SENYORA CAROLINA

¡Oh, son preciosos!

EMILIA

Vaj», papà, que ha tingut molt gust...

Se posa'l brassalet y se'l contempla encisada.

¡Y com llueixen aquestes pedres! ¡Oh!...

SENYORA CAROLINA

Tota contenta.

Jo estich boja. . boja... ¡boja! .. ¡Y quina alegría!

Va d'una banda a l'altra, encantantse tan aviat ab les joyes, com ab els bitllets de banch, com ab el barret d'Emilia. A cada esclamació fa un petó a la Emilia, al senyor Joan o a l'Ignaci.

¡Boja¡ ¡boja! ¡boja estich!

Digitized by Google

SENYOR JOAN

Rient de bona gana.

¡Ah, ah, ah!

IGNACI

Després d'haver desaparegut uns instants per la esquerra, torna y diu al senyor Joan.

Papà, ja està a punt... Ara ho he vist pel balcó...

EMILIA

¿Què es papà lo que està a punt?

IGNACI

¡Un automòvil!... Ha estat la meva pensada... Aixís ab un parell d'hores haurem anat a pagar tots els deutes.

SENYOR JOAN

A les dones.

Si volèu, us convidem a venir. .

EMILIA

¡Filla, que bé!

SENYORA CAROLINA

¡Boja! ¡boja! boja!

Digitized by Google

SENYOR JOAN

Apa, donchs, anem... Déixam pendre quartos... Ignaci, tanca la galería. Y mirèu si totes les finestres son tancades.

Tots van d'una banda a l'altra de pis molt agitats. Senyor Joan fica'ls diners al calaix de la taula.

¿Estèu tots?... ¡Donchs, avall!...

Se'n van.

SENYORA CAROLINA

Desapareguent.

¡Boja! ¡boja! ¡boja!..!

Tots estàn somoguts y esverats y en l'esvera-ment se descuiden de tancar el calaix de la taula... Se sent petar la porta del pis.

ESCENA VII

RAFEL, *sol.*

Després d'uns moments de silenci, surt Rafel per l'esquerra, en mániga de camisa y ab una tovallola enrondada al coll.

Digitized by Google

RAFEL

Cridant.

¡Dones!... ¿Hont tinch l'aigua per rentar-me?... *¡Mamaita!*... ¡Emilia!...

Dona una mirada a l'entorn com buscantles, s'adona dels bitllets que hi ha al calaix de la taula y fa un moviment de sorpresa y alegria.

¡Ah!...

S'hi acosta, agafa nn parell de bitllets, se'ls fica a la butxaca, se frega les mans tot somrient ab gran satisfacció, y mentres se sent pujar del carrer la veu de la trompeta del automòvil que marxa, ell se posa a taral-lejar una cansó de cafè cantant.

TELÓ

Digitized by Google

TERCER ACTE

Digitized by Google

Digitized by Google

La mateixa decoració però ab els mobles més bons. Portiers relativament luxosos. Un llum nou sobre la taula nova. Quadros per les parets. Els balancins de lona y la taula vella, a la galería. Un piano allà hont convingui. Sobre'l piano grans safates de pastells.

ESCENA PRIMERA

SENYOR JOAN, SENYORA CAROLINA, EMILIA, IGNACI *y* RAFEL.

Tots estàn asseguts al entorn de la taula, acabant de dinar. Vesteixen ab certa elegancia. Roba nova tots. Durant tot l'acte, s'ha de notar en el senyor Joan una punta d'ubriaguesa, produida per l'excés de menjar y beguda, però no ha de esser excessiva.

SENYOR JOAN

Jo lo que us dich es que aquestes festes no fan per nosaltres... Ve santa Carolina; gran festassa... Ve'l sant de la Emilia: gran festassa... Ve sant Ignaci: gran festassa .. Ve sant Rafel: gran festassa... Y convidats y més con-

Digitized by Google

vidats... Y estrena de roba a cada diada... Y mobles nous a cada punt... Y endavant les atxes... ¡Ja'n vàrem fer forsa de treure la rifa!...

Mentres enrahona, va menjant ab molta gana tallets de llangonissa.

RAFEL

aixecantse y anant cap a la galeria.

Vaja, papà, prou d'aquet color...

SENYORA CAROLINA

¡Ay, si, fill!... Quan comences, ets pesat...

SENYOR JOAN

Sense deixar de menjar.

Vareu voler tenir piano... ¡Està bel... Comprem piano... Però, ara que'l tenim ¿de què'ns serveix, si cap de casa'l sab tocar?...

EMILIA

Aixecantse y anantsen per la esquerra.

¡Uy, papà!... No sé pas què li ha agafat avuy...

Digitized by Google

ESCENA SEGONA

Dits, fòra EMILIA.

SENYOR JOAN

Sense ferne cas y dirigintse a Sra. Carolina.

Allà'l tens el piano... Fa molt bonich, però es un piano mut... Total: tres cents duros fòra de la butxaca; tres cents duros que, el día que toquéssim a vendre, se convertiríen en cent... Y bon goig si hi arribaven...

SENYORA CAROLINA

Noy, per ser el teu Sant, ja't dich jo que tens mal dia avuy...

SENYOR JOAN

Es que s'ha de pensar un xich, noia... Veuràs: rumía tu mateixa. Fa poch més d'un any que vàrem treure la rifa ¿eh?... Donchs dels deu mil duros que'ns varen tocar, ja n'han volat més de cinch mil... ¿Còm?... Vesho a saber còm... Es dir: prou que pot saberse... Veuràs, compta... Sis cents duros pels deutes... Cinquanta per la bicicleta d'aquet...

Per Ignaci.

Digitized by Google

Y cinquanta per la d'aquell...

Per Rafel.

Ja son set cents duros... El viatge que vàrem fer a Madrid, tres cents duros... Ja fan mil. . El piano, tres cents... Diem mil tres cents... Mil més per posar be la casa...

Tot parlant va menjant y beguent.

SENYORA CAROLINA

¡Mare meva, que estàs pesat avuy!...

SENYOR JOAN

Atúrat, atúrat... Fan dos mil tres cents... Després hem de comptarme dos cents per la roba que vàrem fernos tots de primer entuvi... ¡Y ves sumant!... Acabat...

Donant una mirada significativa a la galeria.

...Acabat... aquells dos cents que no vàrem saber com s'havíen fos... Mes endavant la malaltía... La ditxosa malaltía d'aquet...

Per Ignaci.

¡Ves si'ns en va costar de diners aquella malaltía!...

Digitized by Google

IGNACI

Anantsen.

No sé què té avuy el papà...

Se'n va per la esquerra.

ESCENA TERCERA

Dits, fòra IGNACI.

SENYORA CAROLINA

Baixet.

¡No sé perque ho havíes de retreure això de la malaltía!... Tot l'has avergonyit, pobre fill meu...

SENYOR JOAN

Abans havía d'avergonyirse y no ara, que ja no hi es a temps...

SENYORA CAROLINA

Be home, son joves...

SENYOR JOAN

També ho he estat jo de jove... Y certes

Digitized by Google

coses que fan y han fet els meus fills, jo no les he fetes may...

SENYORA CAROLINA

Be, vaja, prou sermons.

SENYOR JOAN

Espérat, espérat, que no he acabat encara... Encara no t'he dit tot lo que se'ns n'ha anat en tonteríes...

SENYORA CAROLINA

Donchs, mira, ves dient y després diré jo... Perque tu també hi has ajudat una mica, fill meu, a escampar moneda... Mentres hagi estat per bons talls y bons vins, res t'ha semblat massa... Ara mateix, fa mitja hora que tots hem acabat de dinar, y tu encara, dali que dali... ¡Y per lo que't convé!... Recorda lo que't va dir el metge el día que vares tenir aquell tropell...

SENYOR JOAN

Ab tristesa.

¡Plànyem el menjar, si coneixes!...

RAFEL

Desde la galería.

Ab això si que té rahó la mamà...

Digitized by Google

SENYOR JOAN

Oh, sempre'n té ella de rahó... Lo que es els meus fills y la meva dona, tractantse d'anar contra mí...

RAFEL

Entrant y parlant ab fingit afecte.

No es això, papà... Si l'avisem, es per l'amor que li tenim...

SENYORA CAROLINA

Anantsen per la esquerra.

Si, ten compte que li fassis entendre...

ESCENA QUARTA

SENYOR JOAN *y* RAFEL.

SENYOR JOAN

¿Còm es que no fuges del meu davant, tu també?

RAFEL

¿Per què ho diu això?

Digitized by Google

SENYOR JOAN

Perque aixís que tracto de posarvos a la rahó, tots se m'esquitllèu... Y creume, noy, que anem per molt mal camí... ¡per molt mal camí!... Jo t ho dich, noy... ¡Jo, el teu pare!...

Desde aquet punt va entristintse paulatinament.

...Perque tu ets fill meu, encara que no t'assemblis de res ab mí...

RAFEL

Jo trobo que sí que me li assemblo...

SENYOR JOAN

No, això si que no. . No'n tens res de mi... Ni aixís... ¡Res, res!... Ets com ta mare... Sino que ella, ben considerada, es bona, y tu ets dolent... dolent... dolent... Però jo me'n tinch una mica la culpa... De petit, vaig contemplarte massa... Y has arrivat a gran y no ets ningú... Y el teu germà tampoch es ningú .. Y tant tu com ell, com si vegessiu la meva culpa, me teniu per un ningú a mi... Y jo no puch dir res, perque m'ho mereixo... m'ho mereixo... m'ho mereixo...

RAFEL

Donant una mirada significativa a la taula.

Ay, papà, no sé què li passa avuy...

Digitized by Google

SENYOR JOAN

¿Veus? Això que has dit, ja es una falta de respecte...

RAFEL

¡Y ara!

SENYOR JOAN

Si que ho es... Això vol dir que he begu massa... Y menjat massa... Vol dir que't penses que estich una mica alegre... ¡Y a fe de Deu que no'n tinch pas gens d'alegría!... Mota tristesa tinch... ¡Molta, molta, molta!... Me sembla sentir alguna desgracia que s'acosta... De dintre, tot jo cremo... Y ja fa dos dies que'm sembla sentirla la desgracia... Sí, dos dies... Y es que durant aquets dos dies, m'he fixat en tu... Y he vist que, quan estàs sol, fas un posat tot trist, y quan parles ab els teus germans, ho fas d'una manera aixuta... En cambi a mi m'afalagues... m'afalagues... m'afalagues... Y això vol dir que'n portes alguna de cap... Ja't conech, ja... ¡Uy si't conech!... Més de lo que't penses... Més, molt més... Y avuy, no ho sé, pròm sembla que hi veig clar, com si't llegis a la conciencia...

RAFEL

Suplicant.

¡Papà!...

Digitized by Google

SENYOR JOAN

¿Què vols? ¿Que calli?... Ja callaré... Però vuy que primer me miris cara a cara y'm diguis que no'm trames cap engany... Perque jo t'observo ¿sabs, noy?... Y m'he adonat de certes converses que teniau tu y ta mare d'amagat meu... Si que me n'he adonat... No't pensis que sigui cap criatura el teu pare... No t'ho pensis ¿eh?... Y en proba de que no ho es, ara't diu:

Molt enèrgich, agafantlo per un bras.

Noy: ¡a contarme tot seguit lo que m'amagues!...

RAFEL

Però, papà, no s'exciti...

SENYOR JOAN

¿Que no m'exciti? .. Donchs parla: ¿quin es l'engany que portes de cap?... ¿Eh?...

RAFEL

No sigui aixís, papà...

SENYOR JOAN

¡Això no es cap contesta!... Parla clar, home, parla clar...

Digitized by Google

RAFEL

Es que hi ha coses que costen de dir...

SENYOR JOAN

Ah, vaja... Al últim ho he endevinat que'n tramaves alguna... ¡Si't conech més!... Ja ho sabs tu que't conech...

Rafel abaixa'l cap.

Cosa d'interessos ¿eh?...

RAFEL

Com costantli de dirho.

Si...

SENYOR JOAN

De molts interessos ¿eh?

RAFEL

En el mateix to d'abans.

Si...

SENYOR JOAN

Més excitat.

¡Ja la pujarem ben dreta la paret!... De primera, noy, de primera... Jo crech que per nosaltres la rifa, en lloch de ser una sort, haurà estat una desgracia.

Dona algunes passes per la escena.

Y puja molt ¿eh?

Digitized by Google

RAFEL

Veurà...

SENYOR JOAN

Si, molt... Ja me'n faig càrrech... ¡No cal que m'ho diguis, perque si pugés poch, ja hauríau trobat tu y ta mare la forma d'afanàrmels...

Rafel fa un moviment pera protestar.

Si, ja està dit, d'afanàrmels... ¿Ho vols més clar?... ¡De robàrmels! .. Però ja s'acabarà això... T'asseguro que s'acabarà... Ja n'estich tip d'haverme de malfiar de la dona y els fills... Tip, tip, tip... Y d'ara endavant, no haurèu ni una malla que jo no sàpiga ab que s'ha d'esmersar... Donchs ¿què us pensavau?

RAFEL

Però...

SENYOR JOAN

Ja ho he dit: rès, rès, rès...

RAFEL

Es que hi ha coses...

Digitized by Google

SENYOR JOAN

¡Rès, rès rès!... ¡Y no'm repliquis!... ¡Y ja n'hi ha prou!

RAFEL

Anantsen enrabiat per la esquerra.

Donchs... ¡vagi a passeig!

SENYOR JOAN

Cayent assegut en una cadira.

¡D'això se'n diu respecte!

Clohent els punys y guaitant per l'indret cap ahont ha anat Rafel.

¡Valía més que al acabar de néixer!...

Fa un moviment ab la destra, com si retorcés. Després torna a menjar y beure.
Truquen a la porta del pis.

ESCENA V

SENYOR JOAN *y* SENYORA CAROLINA.

SENYORA CAROLINA

Travessant la escena com per anar a obrir.

Aquesta minyona may acaba de rentar els

Digitized by Google

plats. No està gaire be això de que una mateixa vagi a obrir la porta.

Acostantse a una de les que donen al interior del pis.

Cuiti, Magina, que ja comensa a venir gent... ¡Jo crech que un día hi estarà sis hores!...

A senyor Joan, baix.

¡Hem de parlar!... ¡El noy té un disgust!...

Senyor Joan s'arronsa d'espatlles.

¡Sembles una ànima freda!

Senyor Joan repeteix l'actitut. Senyora Carolina pica de peus.

¡Senyor, Senyor! ¡Jo'm feriré!

Tornant a mirar cap a dins.

¡Magina! ¡Enllesteixis!

A senyor Joan.

¡Parla de matarse y tot, el noy!

Altre arronsament d'espatlles del senyor Joan. Tornen a trucar.

¡Quina vida, Deu meu, quina vida!

Va a obrir.

Digitized by Google

ESCENA VI

Dits, més SENYOR COSTA *y* MIQUELET.

SENYOR COSTA

Efusiu, ab joya, tot allargant la mà al senyor Joan.

¡Hola! Que per molts anys les puguis celebrar felisses, noy.

A senyora Carolina, fentli mitja reverencia.

Y vostè també, per la part que li toca.

MIQUELET

Encaixant també ab senyor Joan.

Per molts anys, per molts anys...

Donantli un copet a la galta.

Vostè sempre tan aixerit.

SENYOR JOAN

¡Si, ho sabessis!...

SENYOR COSTA

¿Y això? ¿Que te'n passa alguna?

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Dissimulant.

¡Ca! Déixil dir a n'aquet... Els dies que agafa la murria...

SENYOR COSTA

¡Ah! ¿només es murria lo que tens? ¿Y no hi ha cap motiu que?...

SENYORA CAROLINA

¡Y no!

SENYOR COSTA

Donchs, aixís, no cal fixarshi gaire, perque jo vinch molt alegre y estich en disposició de ferhi posar a qualsevol... Tinch ganes de ballar avuy... Y, parlant de tot, ¿ahont es aquella *polla*?...

SENYORA CAROLINA

A la sala, ab els seus germans... Si volen entrarhi...

MIQUELET

Està clar que volem...

Digitized by Google

SENYOR COSTA

¡Be, volem! ¡Vols!... Perque jo no tinch tanta pressa com tu...

A senyor Joan y senyor Carolina.

Es fet aixís el meu fill... Se passaría la existencia al costat de la xicota... Lo mateix que jo, quan festejava ab la difunta...

Sospirant.

¡Pobra Carme!

MIQUELET

Vaja, papà, que ha dit que venía alegre avuy...

SENYOR COSTA

Tens rahó, noy. Però, ja ho sabs, en parlant de la santa de ta mare, no hi puch fer més...

Tranzició. Fa com si s'asserenés.

Ves, ves a festejar...

Surt Magina ab devantal blanch, tota bufoneta. Senyor Costa se la mira lluintli els ulls. Miquelet guaita un moment a senyor Costa tot brandant el cap y s'esquitlla per la esquerra.

Digitized by Google

ESCENA VII

SENYORA CAROLINA, SENYOR JOAN, SENYOR COSTA y MAGINA.

MAGINA

¿Que'm demanava la senyora?

SENYORA CAROLINA

Si; no sé què feya per allà dins ..

Per la mica de vaixella que hi ha a taula.

Tregui tot això y posi copes y plats nets...

Se'n va a parlar baix ab senyor Joan, com si'l volgués persuadir d'alguna cosa.

SENYOR COSTA

¡Vès quin goig fa la Magina!

MAGINA

Bent lo que li ha indicat senyora Carolina.

¡Sempre's burla de mí'l senyor Costa!

SENYOR COSTA

Seguintla.

¿Jo burlarme de vostè?... ¡Que'm coneix

Digitized by Google

poch! Justament, com a formal, no'm guanya ningú...

En veu baixa.

Cregui, Magineta, que per vostè faría qualsevol cosa.

MAGINA

Posturera.

¿Vol dir?...

SENYOR COSTA

¡Paraula!

MAGINA

¡Ja es un bon aucell, ja!...

SENYOR COSTA

Anantla seguint.

Vostè podría fer la meva felicitat, Magineta...

MAGINA

¡Quina manera de riures d'una pobra noya!...

SENYOR COSTA

Li asseguro que no me'n rich... Jo per

Digitized by Google

vostè faría qualsevol cosa... Encara que fos...

Li diu algunes paraules a cau d'orella.

MAGINA

Prop de una porta de la esquerra, duent els plats y copes que ha retirat de la taula.

No'l crech...

SENYOR COSTA

¡Formal!

MAGINA

Somrient ab posturería, a punt d'esquitllarse.

¡No'l crech, no'l crech y no'l crech!...

Desapareix.

SENYOR COSTA

Desapareguent darrera d'ella, després de donar un cop d'ull a senyora Carolina y senyor Joan, que segueixen parlant com en secret.

Donchs m'ha de creure, m'ha de creure y m'ha de creure...

Digitized by Google

ESCENA VIII

SENYORA CAROLINA *y* SENYOR JOAN.

SENYOR JOAN

Aixecantse.

¡Que's mori, que's mati o que fassi lo que vulgui! ¡No'ls haurà, vaja! ¡Mil doscents duros! ¡Un pagaré de mil doscents duros!...

SENYORA CAROLINA

Ab aire humil.

Ha dit sis mil pessetes, el noy...

SENYOR JOAN

Y no es lo mateix ¿eh?... Vetaquí lo que t'ha perdut: el no saber el valor de la moneda... Si que t'ha perdut això... Si, si, si... A tu y als teus fills us ha perdut... ¡Mil doscents duros per deutes de joch!...

SENYORA CAROLINA

Ell diu que l'han enganyat... que la can-

Digitized by Google

titat que varen deixarli no era tan grossa... que l'usurer que l'hi va deixar...

SENYOR JOAN

Si no hagués jugat, no hi hauría hagut d'anar a raure ab cap escanya-pobres...

SENYORA CAROLINA

Bé, però ara'l mal ja està fet...

SENYOR JOAN

¡Que'l pagui! ¡Perque'l feya!

SENYORA CAROLINA

Suplicant.

¡Sigues bo, Joan!

SENYOR JOAN

Massa que ho he estat... ¡Massa, massa, massa!...

SENYORA CAROLINA

Pensa que'l teu fill està exposat a anar a la presò... a morirse de vergonya...

SENYOR JOAN

Si aquet mal l'ha de matar, tenim fill per temps.

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

¿No t'he dit que fins parla de suicidarse?

SENYOR JOAN

¡Vaja, prou! Ja t'ho he dit: ni una malla, ni mitja... ¡Mil doscents duros! ¡Mil puntes de llamp que l'encenguessin!...

SENYORA CAROLINA

¡Deu meu Senyor!... ¡Aquesta feta m'ha de matar!

Plora.

Surt Magina ab plats y copes, y al darrera senyor Costa.

ESCENA IX

Dits, més MAGINA *y* SENYOR COSTA.

SENYOR COSTA

A Magina.

Donchs, estem d'acort ¿eh? Vostè s'hi pensa y aixís que s'hi hagi pensat...

MAGINA

Sempre riallera.

Digitized by Google

Just: aixís que m'hi hagi pensat... vostè se'n desdirà...

SENYORA CAROLINA

Que, al sentir venir a la Magina y al senyor Costa, s'ha posat sobre sí.

¡Aquet senyor Costa, sempre al darrera de la Magina! ¡A veure si'n sortirà un casament de tot això!

SENYOR COSTA

¡Es lo que jo voldría! Però ella's pensa que no vaig formal... ¡Figuris!

Y segueix cusit a les faldilles de la Magina, a la que ajuda.

ESCENA X

Dits, més IGNACI.

IGNACI

Sortint.

¿Encara no son aquí les senyores d'aquí al costat?

SENYORA CAROLINA

No...

Digitized by Google

IGNACI

¡Be triguen prou!... Y tantes ganes que tinch de veure la Obdulia avuy...

Com si ho digués a sí mateix.

Lo que es avuy, m'hi declaro.

SENYOR COSTA

¿Saben què podem fer mentres les esperem?

Dona un cop d'ull al piano.

Cargolarhi uns toms de vals.

SENYOR JOAN

Que seu prop de la taula, diu brutalment.

Y ¿qui vols que toqui, si a casa no hi ha ningú que'n sàpiga?

Senyora Carolina s'acosta a la galeria fent el desentès.

IGNACI

La Obdulia'n sab... ¡Si fos aquí!... Però més m'estimaría que no toqués... Per no poder ballar ab ella...

Com si atinés ab alguna cosa.

Calla: se m'acut una pensada... Ara tot just al carrer hi havía un piano de maneta que de la sala se sentía d'allò més be. No hem de fer

Digitized by Google

més que anarli tirant cèntims y tindrem música tota la tarde...

A senyor Costa.

Veurà, vingui...

Se'n va.

SENYOR COSTA

Si que anirà bé...

Segueix a l'Ignaci y fa senyal a la Magina, que també se'n va ab ell.

ESCENA XI

SENYOR JOAN *y* SENYORA CAROLINA.

SENYORA CAROLINA

¡Fas uns papers, tu també! Sembles la Mare de Deu de la empenta... ¿Què diràn el senyor Costa y en Miquelet?

SENYOR JOAN

¡Potser si que voldries que m'esqueixés de riure!... ¡Com hi ha mon que'n tinch ganes de riure!... ¡Moltes ganes!... ¡Moltes!... Com de trencarme'l coll. Y encara, de trencarme'l coll, potser ne tinch més ganes... ¡Per deutes

Digitized by Google

de joch!... ¡Mil doscents duros!... ¡Perdulari, més que perdulari!... Tot això, tot ens ve de la rifa...

SENYORA CAROLINA

¡Pobre fill meu!...

SENYOR JOAN

Sembla que només t'ho siguin els noys de fills... Y la noya ¿que no te n'es de filla?... Digues, ¿que no te n'es?... ¿Y ho trobes bé que per culpa d'un brètol com es el gran y d'un ximple com es el petit, la noya no pugui tenir el día de demà lo que en justicia li pertoca?

SENYORA CAROLINA

La noya ja tindrà qui li guanyi el pà.

SENYOR JOAN

Si, refiaten... Refiaten forsa... ¡Quin altre en Miquelet! Ja veuràs el día que ell y el seu pare s'adonguin de lo que passa a casa... Ben segur que'ns fugiràn del davant, y no's deixaràn veure may més, may més... Y quan en Miquelet s'hagi esquitllat, tots plegats veurèu la bestiesa que vareu fer al deixar fugir en Miquel... Si, la bestiesa, la bestiesa, la bestiesa... En Miquel si que era un gran noy... Y a

Digitized by Google

la noya la estimava.. ¡Molt que la estimava!... Dièu que no sab portar be un jaqué... No'l sab portar, però sab ferlo, y en Miquelet, ni ferlo, ni guanyarlo...

SENYORA CAROLINA

Es molt sabi en Miquel, però encara no t'ha tornat els doscents duros que li vares deixar.

SENYOR JOAN

Perque no he volgut... Y sempre estàn més segurs a casa seva que a casa... Aixís sé que no me'ls robaràn... ¡Si, ja ho he dit! que no me'ls robaràn.

SENYORA CAROLINA

¡Això es parlar be!

SENYOR JOAN

Indignat.

Parlo com me dona la gana ¿ho sabs?... y si dich lo que dich, ja sé perqué ho dich... ¡y ja n'hi ha prou!. ¡Y si no t'agrada, ho deixes! Y si no'n tens prou, mira, la porta es ben ampla!

Surt Rafel.

Digitized by Google

ESCENA XII

Dits. més RAFEL.

RAFEL

Ab aire de tristesa y mal humor, a senyora Carolina.

Deixi, deixi mamà... Ja'm sacrificará... Té rahó'l papà. . Jo l'he feta, jo tinch de pagarla.

SENYORA CAROLINA

A senyor Joan.

Y ¿no't conmòu aquest aire humil? ¿No li diu res al teu cor de pare?

RAFEL

Déixil estar, dona...

SENYORA CAROLINA

Cayent plorosa en una cadira.

¡Valdría més morirse!

Rafel li parla baix com consolantla.

Truquen à la porta del pis y Magina travessa la escena pera anar a obrir, tornant a aparèixer

Digitized by Google

al cap d'un instant. Al mateix moment surten per la esquerra Emilia, Miquelet, Ignaci y senyor Costa.

ESCENA XIII

Dits, més EMILIA, MAGINA, MIQUELET, IGNACI *y* SENYOR COSTA.

IGNACI

A Magina, sortint apressat.

¿Qui hi ha? ¿Les senyores d'aquí al costat?.

MAGINA

No; han enviat a dir que aquesta tarda no les esperin y que ho senten molt, però que justament avuy han promès a la senyoreta Obdulia y tenen a pendre cafè als pares d'ell... ¡Ves que amagat s'ho portava la senyoreta Obdulia!

Ignaci s'asseu en una cadira enmurriat. Emilia y Miquelet s'han assegut en actitut de festeig. De sobte, Rafel fa un petó sorollós al front de la senyora Carolina y fa mitg mutis. Senyora Carolina s'aixeca ab aire resolt, dirigintse cap a senyor Joan.

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Molt decidida.

Joan: si no compleixes els teus devers de pare, fujo y no'm veus may més.

SENYOR JOAN

¡Bon vent y barca nova!

Tothom està en actitut espectant.

SENYORA CAROLINA

¡Joan: pensa lo que dius!

RAFEL

Cridant.

¿Y que ho sab lo que diu? ¿No veus que està begut?

Sensació de tothom.

SENYOR JOAN

Redressantse ab aire d'amenassa.

¡Lladre! ¡Mal fill! ¡Espérat!

Va pera llensarse al damunt de Rafel, però torna a caure a la cadira, víctima d'un atach de feridura. Rafel fuig per la esquerra.

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Seguintlo.

¡Fill, fill meu!... ¿Ahont vas?

EMILIA

Abrassant al senyor Joan.

¡Papà!... ¡Papà meu!

SENYOR COSTA

Alarmat.

¿Què tens, noy?

MIQUELET

Senyor Joan... ¿Què té senyor Joan?

IGNACI *y* EMILIA

¡Papà¡ ¡Papà!...

Resten tots al volt del senyor Joan, formant grupu.

TELÓ RÁPIT

Digitized by Google

QUART ACTE

Digitized by Google

Digitized by Google

La mateixa decoració, però sense'ls mobles bons. Res de piano ni bufet. Que's vegi tot ben deslluit. La familia està en una situació més dolenta encara que al primer acte. Per això no ha d'haverhi a la escena cap objecte d'aquells que, no sent necessaris, poden ser venuts venturers per àlgún valor.

ESCENA PRIMERA

EMILIA, SENYORA CAROLINA *y* IGNACI.

L'Ignaci va vestit de soldat, (si pot ser de cavalleria); la Emilia, de colzes a la taula, està escrivint, a la claror d'una lira modesta ab que s'ha substituit el rich llum del acte tercer. La senyora Carolina, y l'Ignaci, asseguts en cadires, conversen a primer terme. Sobre la taula hi ha un paquet de monedes.

IGNACI

Implorant.

¡Tan sols tres pessetes, mama!...

SENYORA CAROLINA

No pot ser, fill... No pot ser de cap manera...

Digitized by Google

IGNACI

¡Per l'amor de Deu!...

SENYORA CAROLINA

Es que no les tinch...

IGNACI

Miri que demà es la revista, y si no ho puch presentar tot en ordre potser me costarà tres setmanes o un mes d'estar tancat...

SENYORA CAROLINA

Però, fill meu, ¿còm vols que m'ho fassi jo per donarte tres pessetes?...

Butxaqueja y's treu rosaris, botons y altres menuts objectes.

Mira... ¡Ni una malla!

IGNACI

Guaitant el paquetet de la taula.

¡Y pensar que per tres miserables pessetes m'hauré de veure privat de la llibertat y fins de venir a passar la estona ab la familia...

Ab sentiment.

...y de petonejar a la meva mare, a la meva mareta, a la meva marona!...

Digitized by Google

Li fa un petó al front y torna a mirar de reull el paquetet.

¡Quina tristesa fa això!...

S'aixuga'ls ulls.

SENYORA CAROLINA

Abrassantlo.

¡Pobre fillet meu!

Resolentse de sobte.

¡Espérat!

Se dirigeix a la taula y va per agafar el paquetet. La Emilia se li planta al devant pera impedir que'l toqui.

EMILIA

¡No! Aquets diners no's poden tocar... ¡No son nostres!

SENYORA CAROLINA

Enfadada.

¡Basta que vostè ho digui!

EMILIA

Enèrgica, agafant el paquetet.

¡No son nostres! Son d'una caritat que'ns fan y jo no la vuy...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Son diners deixats pel vostre pare, que ara ens els tornen...

EMILIA

¡Son d'una caritat!

IGNACI

A senyora Carolina.

¿Den Miquel?

EMILIA

¡Si, den Miquel, que ja'ls ha pagat de sobres els diners que'l papa li va deixar!... Y ara, fent veure que encara no'ls ha pagat tots, ens n'envia algún de tant en tant per humiliarnos... ¡per humiliarme!... Y el papa, aplanat com està, s'hi avè... Y en Rafel fa igual que'l papa. Però aixís com el papa s'hi avé per falta de coneixements, en Rafel s'hi avé per falta de dignitat... ¡Y jo no vuy que passin més aquestes coses!...

SENYORA CAROLINA

¡No'n tens, de voler, mocosa!

Rabiosa.

¡Vinguen aquets diners!

Digitized by Google

EMILIA

Sempre molt enèrgica.

¡No!

SENYORA CAROLINA

Agafantla pel bras.

Jo dich que si...

EMILIA

¡No, no y no!

Se desfà de senyora Carolina ab una revolada y salta a un recó en actitut de defensa. Senyora Carolina, encesa d'ira, va per pegarli.

IGNACI

Deturantla.

Déixila, mama... Si es veritat lo que diu la Emilia, potser té rahó... Per dignitat han de refusarse aquets diners...

SENYORA CAROLINA

Ab tendresa.

Donchs ¿còm ho farem, fill meu?

IGNACI

Per mi no s'amoini... Ningú's mor per tres setmanes d'arrest...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

No... Això no ho vuy... ¡Espérat!

Va pera treures les arrecades, però tot seguit Ignaci li priva l'acció.

IGNACI

A punt d'anarsen y donant un petó a senyora Carolina.

No s'encaparri, mama...

Tot anantsen.

Ja sé lo que faré... Lo que m'han afanat a mi, jo ho afanaré a un altre...

EMILIA

¡Còm!... ¡Ignaci!

IGNACI

Veuràs... ¿Quin remey me toca?

EMILIA

Rumiosa.

Atúrat... Atúrat... ¿No faries el fet ab dues pessetes?

IGNACI

Potser si...

Digitized by Google

EMILIA

Donchs aixís, ja estem salvats... Jo les tinch... Les guardava per anar fent bossa y comprar uns pantalons al papa...

IGNACI

Aixís, no les vuy... Primer es el papa que jo...

SENYORA CAROLINA

Però, no podem pas permetre que per una cosa aixís tu hagis de ser castigat...

IGNACI

Somrient, però que's vegi que no diu la veritat.

No, no.. No us amoinèu... Les volía per anarles a gastar ab els companys... Ja no soch *quinto* ara per deixarme pendre les coses...

A Emilia.

Guàrdeles pel papa les dues pessetes...

SENYORA CAROLINA

Fentli festes.

¡Pobre fill meu! Tu si que tens el cor d'àngel...

Digitized by Google

EMILIA

Ab aire de reny, seriosa.

No ho fassis més això d'alarmar d'aquesta manera...

IGNACI

¿Per què?... Aixís he pogut veure que encara m'estimes... Jo'm pensava que d'ensà que m'havía fet soldat, no'm podies veure... Vaja, adeu germaneta.

EMILIA

¿Oy que deixaràs aquesta carta allà hont diu la direcció?

Li dona la que escrivia abans.

IGNACI

Si, dòna, disposa...

Se'n va, després de fer una festa a Emilia y un petó a senyora Carolina.

Digitized by Google

ESCENA SEGONA

EMILIA *y* SENYORA CAROLINA.

SENYORA CAROLINA

Es un tros de pà aquest Ignaci.

Ab ènfasis.

¡Té molt bons sentiments!

EMILIA

Ab això si que guanya al gran...

SENYORA CAROLINA

¿Què'n tens que dir den Rafel?

EMILIA

Després d'una pausa.

Miri, mama, no s'enfadi, però lo que fa en Rafel, no està gens be...

SENYORA CAROLINA

Gracies a n'ell podem menjar moltes vegades.

Digitized by Google

EMILIA

M'estimaría més treballar com una negra de nit y día y no necessitar els seus diners.

Agafa samarretes y calsotets nous del damunt de la taula y's posa a treballar.

Si, mama, si... Son de mala procedencia'ls diners den Rafel... Això que ell fa, jo he sentit dir que no ho fan sino els homes més indignes... Abans, quan estava als billars del Colón, be... Però, ¡haverse venut com s'ha venut ara!...

SENYORA CAROLINA

Y ¿què sabs tu d'hont venen els diners que porta?

EMILIA

No soch cap nena, ja...

Pausa.

En Rafel no dorm may a casa .. Donchs ¿ahont dorm?

SENYORA CAROLINA

¿Què sé jo?... Ja es prou gran per no haverli d'anar al darrera...

EMILIA

Ab molta tristesa.

Digitized by Google

¡Ay, mama, que tinch por d'algún càstich de Deu!

Pausa.

Truquen, senyora Carolina va a obrir y entra en Rafel, molt ben vestit dintre un caràcter una mica pinxesch.

ESCENA TERCERA

Dites, més RAFEL.

RAFEL

De mal humor.

¡Ja deu haver vingut per quartos, aquell!

EMILIA

¿Qui vols dir aquell?

RAFEL

¡Està be això! Va ferse soldat per no ser gravós a la familia, però sempre ve a pidolar... ¡Ja't dich jo que la pujarem dreta la paret!

Se passeja nerviós.

Y sempre ha de venir quan jo no soch a casa... Però lo que ha de procurar es no trobarmhi may, perque no sé si'm sabré estar de tirarlo per la galería...

Digitized by Google

SENYORA CAROLINA

Alarmada.

¡Y ara! ¿Per què ho dius això, fill meu?

RAFEL

Ja ho sab vostè perque ho dich... Perque es un brètol y un llengua-llarch.

SENYORA CAROLINA

¿Encara te'n recordes d'allò que va dir de tu y de la desgracia del teu pare?

RAFEL

Més enfadat.

¡Si que me'n recordo!... Y me'n recordaré tota la vida...

EMILIA

Ab intenció.

¡Oh, si que te'n recordaràs!... ¡Pobre papa!

RAFEL

Agresiu.

¿Què vol dir això?... ¿Eh? ¿què vol dir?

EMILIA

Vol dir que te'n recordaràs, perque'l

Digitized by Google

rau-rau de la conciencia te'n farà recordar...

RAFEL

Amenassant.

¡Emilia! ¡Emilia!...

SENYORA CAROLINA

Imperativa a Emilia

¡Calla!

EMILIA

De mala gana.

¡Ja callo!

RAFEL

Tornant a passejar.

¡S'ha d'acabar això!... S'ha d'acabar y s'acabarà... Y abans de gaire... Y si us moriu de fam, moriushi... Vosaltres us ne tindrèu la culpa.

EMILIA

Aixecantse airada y encarantshi ab exaltació.

¿Qui, nosaltres?... ¿Eh?... La culpa la tindràs tu, mal home... Tu, que tota la vida no has fet altra cosa que explotar als demés... que has estat sempre un viciós... Tu, que vares

Digitized by Google

anar xuclant tots els diners que'l papa guardava de la rifa... Tu, que a copia de disgustos y de farces, després de robarli'ls diners, vares robarli la salut, fentlo inútil pel treball... Tu, que'ns has tornat a una miseria molt més dolorosa, molt més vergonyosa que la d'abans... Tu, que per suavisar aquesta miseria, no has trobat cosa millor que deshonrar la boca dels teus pares, ficanthi el pà del vici... ¡Tu, tu, tu!...

RAFEL

Enlairant una cadira

¡T'haig de matar, llenguda!

SENYORA CAROLINA

¡Fills! ¡fills meus!

Rafel se dirigeix amenassant cap a Emilia. Emilia l'espera plantantli cara. Però al moment en que Rafel va per descarregar el cop, se topa cara a cara ab el senyor Joan, que surt de la esquerra arrossegant els peus y's guaita al seu fill ab posat terriblement amenassador.

ESCENA IV

Dits, més SENYOR JOAN.

Rafel, al toparse ab l'aparició del seu pare,

Digitized by Google

deixa anar la cadira descoratjat y recula unes passes, abaixant els ulls avergonyit.

SENYOR JOAN

Ab veu enronquida, que gairebé no s'entengui y senyalantli la porta.

¡Vesten!... ¡Vesten!...

Rafel va reculant cap a la porta.

EMILIA

Abrassantse al senyor Joan.

¡Papa, no s'exalti!...

SENYORA CAROLINA

A Rafel.

¡Fill meu, no'ns deixis!

SENYOR JOAN

¡Vesten!... ¡Vesten!

Truquen. Senyora Carolina va a obrir y entra en Miquel.

RAFEL

Per Miquel, tot guaitant a Emilia y senyor Joan.

¡Ah!... ¡ara m'ho esplico!...

Digitized by Google

SENYOR JOAN

¡Vesten!... ¡Vesten!...

Rafel desapareix per la dreta.

SENYORA CAROLINA

Seguintlo, com pera deturarlo.

¡Fill!... ¡Fill!

ESCENA V

EMILIA, SENYOR JOAN *y* MIQUEL.

MIQUEL

Violentat per la situació.

¿Què tenen?... ¿Què'ls passa?...

SENYOR JOAN

Senyalantli que s'acosti y fentli un petó al front.

¡Bon minyó!... ¡Bon minyonet!... ¡Bon minyonet!...

Y's retira cap a la galeria, arrossegant els peus, desinteressantse de la parella y asseyentse en un balancí.

Digitized by Google

EMILIA

A Miquel, indicantli una cadira.

¡Seu!...

MIQUEL

Tinch una mica de pressa... Quan l'Ignaci m'ha donat la teva carta, estava a punt de sortir per coses del negoci...

EMILIA

Sento molt haverte destorbat, però aviat estarem llestos...

Donantli el paquetet de monedes.

T'he enviat a buscar només per tornarte això, que es ben teu.

MIQUEL

Com no sabent què dir.

Son dels que'm va deixar el teu pare per plantar botiga.

EMILIA

No, no ho son.

MIQUEL

Te dich que...

Digitized by Google

EMILIA

Ab resolució.

Prou comedia, Miquel. ¡Tu ja no'ns dèus res!...

MIQUEL

T'ho deu semblar.

EMILIA

¡Ho sé! L'has tornada de sobres la cantitat que't va deixar el papa...

MIQUEL

Però, els interessos...

EMILIA

No m'has d'enganyar a mi... N'has tornat més del doble de lo que vàrem deixarte... Jo he callat y he sofert fins avuy, però avuy ja no puch més y per això't dich:

Ab pena.

Miquel: ¡deixa d'humiliarme!

MIQUEL

Agafant el paquetet.

Veig que encara conserves l'orgull.

Digitized by Google

EMILIA

Ab energia y dolcesa a la vegada.

No es orgull: es dignitat.

MIQUEL

Aixecantse.

Adeu.

Fa unes passes cap a la porta y s'atura.

¡Emilia!

EMILIA

Quasi al mateix temps.

¡Miquel!

Resten un moment parats, sense saber què fer ni què dir.

MIQUEL

Dissimulant la emoció.

¿Puch despedirme del senyor Joan?

EMILIA

Això no cal preguntarho.

Y resta contemplàntsel, mentres ell va cap a la galeria. Senyor Joan s'aixeca y l'amanyaga.

Digitized by Google

SENYOR JOAN

Bon minyó... Bon minyó.. Bon minyonet...

Se torna asseure. Miquel se'l mira ab aire de llàstima. Després avensa cap a Emilia y li allarga la mà. Emilia li correspòn y resten un instant ab les destres agafades.

MIQUEL

¡Pobre senyor Joan!

EMILIA

Ab amargor.

Fa llàstima ¿oy?

MIQUEL

¡Qui l'ha vist y el vèu!

Pausa. Se deixen anar de les mans. Miquel fa acció d'anarsen, al mateix instant en que Emilia romp el silenci.

EMILIA

Ab els ulls baixos.

¿Ja ho sabs que en Rafel ens deixa?

MIQUEL

¿Y això?

Digitized by Google

EMILIA

El papa l'ha tret...

Pausa.

¡Y millor que'ns deixi!

MIQUEL

Baix.

Si, millor...

EMILIA

Tu tambe ho trobes ¿eh?

MIQUEL

Si, també ho trobo...

Pausa.

Però ¿còm ho farèu per viure?

EMILIA

Treballaré... treballaré de día y de nit... Llogarem un pis més petitet...

MIQUEL

¿Y si a copia de treballar caus malalta?

EMILIA

¡Deu m'ajudarà!

Digitized by Google

MIQUEL

Mira que es molt per una noya portar una familia; mira que hi pots perdre la salut...

EMILIA

Ab amargor.

El papa no pot viure gaire... Y, quan ell sigui mort, tant me farà morirme...

MIQUEL

¿Y la teva mare?

EMILIA

Tindrà l'Ignaci, que ha cambiat molt... Y el gran mateix, tractantse de la mama...

MIQUEL

No te'n refiis del gran. Quan s'ha arribat allà hont ha arribat ell...

EMILIA

Ab veu baixa.

Calla, que'l sento que torna.

Entra Rafel, seguit de senyora Carolina, que està tota plorosa. Emilia diu suplicant a Miquel, que fa acció d'anarsen.

Espérat una mica.

Digitized by Google

Rafel travessa la escena y desapareix per la esquerra.

ESCENA VI

EMILIA, MIQUEL, SENYORA CAROLINA *y a la galeria* SENYOR JOAN.

SENYORA CAROLINA

¡Fill! ¡fill meu!

A Miquel.

¡Ja ho vèu ahont hem arribat!...

MIQUEL

Consolantla.

No's desesperi, dòna...

SENYORA CAROLINA

¡Y diuen de tenir fills!... ¿Què farem ara nosaltres?... ¡Agafar un sarró y anar a captar!

Això ho diu mirantse a Emilia, com acusantla.

EMILIA

Ab energia y amargor.

¡Val més anar a captar que viure del vici!...

Digitized by Google

Pausa. Surt altre cop Rafel, portant un farcell de roba.

ESCENA VII

Dits, més RAFEL.

RAFEL

Fent un petó al front de senyora Carolina.

¡Adéu, mama!

SENYORA CAROLINA

¡No'ns deixis, fill!

SENYOR JOAN

Que s'ha acostat arrossegant els peus.

¡Vesten!... ¡Vesten!...

A Miquel.

¡Bon minyó!... ¡Bon minyó!...

EMILIA

Ab aire de reny afectuós.

¡Papa!...

Rafel desapareix, després de donar una mirada d'ira a Emilia.

Digitized by Google

ESCENA ULTIMA

Dits, fòra RAFEL.

SENYOR JOAN

A Miquel, sense fer cas del reny d'Emilia.

El cor m'ho deya... el cor m'ho deya... Bon minyó... Bon minyó... El cor may enganya... May, may, may...

MIQUEL

No s'afecti, senyor Joan...

SENYOR JOAN

No m'afecto, no... ¿Per què... per què haig d'afectarme?... Molt content... molt content estich... Emprô jo ja ho sabia... El cor may enganya...

EMILIA

Ab el mateix tò d'abans.

Papa... En Miquel té feina...

MIQUEL

A Emilia, ab certa tendresa.

Digitized by Google

¿Que vols que me'n vagi?...

EMILIA

No, això no, però com que tu havies dit...

SENYOR JOAN

Ves, ves si tens feina... Ja tornaràs ¿eh?... Bon minyó... Bon minyó...

Li fa un petó y se'n va cap a la galeria. Pausa.

MIQUEL

A Emilia, ab molta emoció.

¡Emilia!

EMILIA

Ab igual to.

¡Miquel!

MIQUEL

¿Que ho vols que torni?

EMILIA

Agafantli les dues mans, se'l guaita fixament y diu:

¡Pobre Miquel! ¡Que dèus haver sofert!

Miquel va per enrahonar, però Emilia segueix dient:

Digitized by Google

¡Si que has sofert! ¡Prou que ho endevino! ¡Prou que ho sé!

MIQUEL

¡Còm que ho sabs!

EMILIA

¡Per lo que he sofert jo!... ¡Quan t'he donat aquets diners, m'ha semblat que a dintre meu se rompía alguna cosa... ¿còm t'ho diré?... m'ha semblat que's rompía l'últim lligam que'm retenía a la vida...

Pausa.

¿Me perdones, Miquel?

MIQUEL

¿M'estimes, Emilia?

EMILIA

Ab tota l'ànima.

Oh, si... ¡T'estimo... t'estimo! ..

SENYORA CAROLINA

Que estava plorant a un recó, aixeca'ls ulls pensant ab en Rafel y diu.

¡Pobre fill meu! ¡Ja l'hem perdut!

Digitized by Google

EMILIA

Resolta, mentres senyor Joan torna acostarse.

No, mama... Ha perdut un fill... però n'ha guanyat un altre...

Pausa. A Miquel.

¡Vès si'ns n'ha dut de tristeses aquella ditxosa rifa!

MIQUEL

Abrassantla.

¡Oh, si! Si'ns descuidem, ens roba la felicitat...

Senyora Carolina segueix plorosa. Senyor Joan s'abrassa a Miquel y Emilia, boy dient.

SENYOR JOAN

¡Bons minyons!... ¡Bons minyonets!

TELÓ RÁPIT

Digitized by Google

Obres de l'autor

Arràn del cingle (novela) . . .	3	ptes.
Els habitants de la lluna (novela)[1]	2	»
Veusaquí que una vegada... (rondalles pera noys)[2] . . .	1'50	»

Teatre

La jova, tragedia vulgar en un acte.	1	»
La sardana dels promesos, obra lírica en un acte[3] . . .	0'20	»
La fortuna boja, comedia en tres actes	2	»

(1) Edició de la *Ilustració Catalana*.
(2) Biblioteca ilustrada «Patufet».
(3) Edició popular de *La novela catalana*. Música del mestre Esquerrà.

Digitized by Google

Digitized by Google

UN COP DE VENT

Digitized by Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google

Digitized by Google